

A birtokviszonyjel

(egy terminológiai probléma leíró és történeti megközelítésben)

Az előadásban megkísérlem bemutatni a kérdést a maga tágabb összefüggésrendszerében. Ennek az összetevői

1. A –JAI alak bontásának rövid tudománytörténete (Tompa, Antal, Melcsuk, Rácz)

2.: Leíró nyelvészeti problémák:

1. a többes szám problémája (alternánsok-e a *k* és az *i*)
2. a kötőhangzó/előhangzó problémája (kötőhangzós keretben > birtokviszonyjel, előhangzós keretben > alternáns), a Kiefer-i megközelítés formális jellege versus az „előhangzó” szemantikai sajátosságai
3. a birtokviszonyjel „tetszőleges” megjelenésének problémája (*asztalaim, hajóim, fája – fáim, teteje -- tetőim*)
4. a birtokviszonyjel fonetikai problémája (miért nem nyúlik meg: *padjaim*-ban, miért nyúlik: *padjá-t*)

3. Fontos-e az egyszerűség? Ha igen, mi az egyszerűbb (van-e egyszerűbb) válasz a leíró problémákra

4. A történetiség válasza a felvetett problémákra: időbeliség, gyakoriság, strukturális tényezők hatása, nyelvszokás és stílus (*barátim*); a –*j* elem történetisége (jövevényező, spiránsok, tővéghangzó megőrződés, szóvégi *á/é* szerepe)

5. A nyelvhasználati változatok válasza a felvetett problémákra (nyelvjárási sajátosságok)

Irodalom

Rácz 1974, Keszler szerk. 2000, Kiefer szerk. 2000, Benkő főszerk. 1991, 1992, Lőrinczi 1993, H. Varga 2011, 2012, Végh: ÖHA, KL, Karafiath 2013,